

4.1 FYZICKÉ A PRÁVNICKÉ OSOBY VE SPORTU

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Za socialismu, před rokem 1989 nebyla **oficiální profesionální sportovní činnost prakticky možná**. Sportovci, kteří se naplno věnovali sportovní kariéře, měli formálně občanské zaměstnání, do kterého však nedocházeli. Dalo by se z dnešního pohledu říct, že socialistické podniky zaměstnáváním sportovců vlastně poskytovaly mzdy a odvodů individuální i kolektivní sportovce a kluby sponzorovali.

Situace se však stávala i před veřejností neúnosnou, a proto byl do právních předpisů a zejména zákoníku práce vtělen **institut dlouhodobého uvolnění pracovníka organizace pro výkon činnosti ve společenské organizaci** (rozuměj sportovní), která již pojetí profesionalismu zajišťovala.

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 **došlo k uvolnění soukromoprávních vztahů** a sportovcům, klubům a asociacím se otevřela cesta k legalizaci profesionální činnosti sportovců. Jak již bylo uvedeno, v českém právu nejsou konkrétní právní normy týkající se sportovní činnosti, a proto smluvní vztahy sportovců vychází z obecné **úprava občanského a pracovního práva**. Smlouva, která vzniká mezi sportovcem, klubem, popř. asociací je natolik specifická, stejně jako sport sám, že by si zasloužila větší právní pozornost zákonodárců.

FYZICKÁ OSOBA (FO)

Je právní pojem **odlišující člověka** od jiných právních subjektů, které mají právní subjektivitu (právnícká osoba). Právní osobnost (právní subjektivitu), tedy způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti, má každý člověk **od početí do smrti** s výjimkou **nascitura**.

Plnou svéprávnost, tedy způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem, mají ale jen **zletilí**, tzn. ti, kteří **dovršili 18 let** věku, ti, kteří **dovršili 16 let** věku a **svéprávnost přiznána soudem** nebo **uzavřeli s povolením soudu manželství**.

Nezletilý je schopen nabývat v zásadě všech práv a povinností a je **způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku**.

Ve sportu jsou jimi **sportovec, trenér, agent, rozhodčí, masér apod.** se smlouvou zavazuje k poskytování veškerých sportovních i mimosportovních dovedností (služeb) a klub či asociace mu k tomuto výkonu poskytuje odpovídající podmínky a odměnu. Pokud se tedy sport stane pro člověka způsobem obživy a s tím spojených povinností daňových, odvodových, odpovědnostních, k náhradě škody apod., je nutné řádně a zákonně zakotvit smluvní vztah.

PRÁVNICKÁ OSOBA (PO)

Je podle **ObčZ § 20 odst. 1**: „Právnícká osoba je **organizovaný útvar**, o kterém zákon stanoví, že má **právní osobnost**, nebo jehož **právní osobnost zákon uzná**.“

Právní osobnost má už od **okamžiku svého vzniku**, a to v plném rozsahu, ledaže je omezena zákonem. Za právníckou osobu ovšem **jejím jménem jednájí osoby fyzické**, tzv. **statutární**

orgány nebo **pověření zaměstnanci** či **členové**. K jejímu vzniku je obvykle potřeba písemná smlouva nebo zakladatelská listina a vzniká zásadně **dnem zápisu** do veřejného nebo jiného rejstříku. Při vzniku je třeba určit její název, který pak požívá zákonné ochrany, a sídlo.

Typy právnických osob. Právnické osoby se ve svém základu dělí na právnické osoby **soukromého práva** a právnické osoby **veřejného práva**, podle toho, v jakém zájmu jsou ustaveny. **Veřejnoprávní PO** konkretizují zvláštní zákony.

Soukromé právo obecně rozlišuje **tři typy** právnických osob:

soukromoprávní korporace (podstatou je osobní složka, **corpus = tělo**).

spolky (podle ObčZ)

obchodní korporace (podle ZOK)

fundace (podstatou je věcná složka **majetek = fundus**, tj. majetek k účelu)

nadace či

nadační fondy

ústavy (smíšené útvary, má zaměstnance, majetek není chráněn jako u fundací)

Za právnickou osobou se v oblasti soukromého práva považuje i **stát**.

Nejnižší organizační jednotkou, pomineme-li fyzické osoby, jsou kluby jako **spolky**. Pokud jde o další právní formu, pak současným **trendem** souvisejícím s rostoucí komercializací sportu je zakládání klubů jako **kapitálových společností**. Kluby jsou **členy národních** sportovních organizací / asociací. Seskupením klubů podobné úrovně dochází k **vytváření odpovídajících lig** v rámci národní sportovní organizace. Liga není samostatným právním subjektem, ale jen organizační jednotkou. Zajímavostí jsou kluby, které mají formu akciové společnosti s limitovaným počtem akcií na osobu. Tento systém umožňuje, aby kluby byly vlastněny svými fanoušky. Evropským fotbalovým klubem **vlastněným fanoušky** je např. F.C.Barcelona.

Spolky (podle ObčZ)

Nejpočetnější jsou samozřejmě **spolky**, které mohou být nejen ve formě sportovních klubů, a jednot, ale také jejich sdružujících svazů a asociací v rámci jednomu druhu sportu, nebo spolků zastřešujících více sportů nebo všechny druhy sportů (Česká unie sportu, Sdružení sportovních svazů).

Zcela specifické postavení mají některé další sportovní organizace jako například ČOV (bez členské základny) nebo Česká obec sokolská.

V rámci sportovní linie tak vzniká pyramidová struktura počínaje národní organizací přes národní asociaci (svaz) po nadnárodní federaci, popř. konfederaci.

Hlavním smyslem sportovních organizací je:

rozvoj daného sportu a poskytování služeb

stanovení **jednotných pravidel**

organizace soutěží a turnajů

zviditelnění ve veřejnosti

komunikace s masmédií a veřejností

Spolek jako klub a jeho právní rámec (většina)

1. Spolek v roli (i spolu) organizátora sportovních příležitostí, akcí a nabídky
2. Spolek v roli vlastníka nebo provozovatele sportovního zařízení
3. Spolek v roli účastníka smluvních negociací (smlouvy/kontrakty)

4. Spolek v roli účetní jednotky
5. Spolek v roli daňového nebo poplatkového subjektu
6. Spolek v roli zaměstnavatele
7. Spolek v roli podnikatele (doplňkové nebo vedlejší hospodářské činnosti)
8. Spolek v roli účastníka procesních řízení
9. Úřední vymezení osobní identity, identifikace a statusů fyzických osob
10. Restituční transfery (i nemovitého) majetku

Spolek jako asociace. Národní sportovní organizace mají **obdobnou povahu** jako mezinárodní sportovní federace. Jedná se o řídicí subjekt příslušného sportu na daném území, který má obvykle **právní formu spolku či neziskového sdružení**. Spory může vyvolávat **otázka**, co se rozumí pojmy „národní“, „státní“, „země“ nebo „území“. Její vyřešení je důležité pro dosažení uznání ze strany mezinárodní sportovní federace, které je podmínkou členství ve federaci.

Federace uznávají **pouze jednu** národní organizaci na každém území. Danou problematikou se zabíral Sportovní arbitrážní soud (CAS), v souvislosti s mezinárodními přestupy ve fotbale, ve věci Celtic Plc v. UEFA. **Arbitrážní soud** se vyjádřil tak, že „**pojmy** „stát“ nebo „země“, **uvedené v pravidlech** sportovních organizací, **mají odlišný význam** než v běžném jazyce a nelze je striktně ztotožňovat se státními hranicemi příslušných území“.

Obchodní společnosti / akciová společnost, společnost s ručením omezeným (Podle ZOK)
Kromě spolků mohou mít sportovní organizace i formu obchodních společností a **většinou** se tak děje v oblasti **profesionálního sportu**. Například na základě tlaku evropské fotbalové konfederace UEFA, který nechtěla pustit do svých soutěží „nečitelné“ (do úpravy 2014 v ObčZ) spolky bez oficiálně zveřejňovaných účetních zpráv na veřejném portálu, rozhodla fotbalová asociace ČR (tehdy ČMFS dnes FAČR) a zakotvila tuto povinnost i do licenčních řádů, že všechny kluby první a druhé ligy musí být akciovými společnostmi, a to od sezóny 1996. Všechny kluby do té doby spolky (občanská sdružení) se tedy přetransformovaly do obchodních společností a k výkonu členských práv a specifik pro čerpání dotací si i nadále ponechaly pro své hráče, funkcionáře i příznivce formy spolků. Od roku 2012 pak asociace zavedla povinnost členství v asociaci s povinnou platbou členských příspěvků a tím nahradila výpadky finančních prostředků od zkrachovalé Sazky, kterou ČSTV z 68% vlastnil, a která generovala do sportu přes miliardu korun ročně.

Nadace (podle ObčZ)

Na podporu sportovců, sportovních činností, mládeže a hendikepovaných sportovců zřizují sportovní organizace **Nadace**. Například projekt **Česká olympijská nadace** podporuje sportovce ve věku 6-18 let. Nezáleží na talentu, ale na chuti sportovat. Patrony projektu jsou olympijští medailisté z Vancouveru, Londýna, Soči a Rio de Janeiro. Prezidentem je trojnásobný olympijský vítěz Jan Železný. Sport nesmí být výsadou bohatých. Cílem nadace je umožnit sportovat dětem, kterým v tom brání nedostatek peněz.